

Резюме

На многографии, студии и статии от гл. ас. д-р Ясен Бориславов ,
представени в конкурс за доцент. Софийски университет „Св. Климент
Охридски” – Факултет по журналистика и масова комуникация. ДВ бр. 65,
16 август 2019

1. Българският сатирично-хумористичен печат периодичен печат между двете световни войни. София, 2019, 240 стр. ISBN 978-619-188-320-2

Монографията изследва тенденциите в развитието на българската сатирично-хумористична периодика през следвоенните години. Емпиричният материал включва повече от 60 вестници и списания. Първата глава предлага обзор на основните издания, както и статистически данни, даващи представа за динамиката в развитието на тази медийна сфера.

Втората глава е посветена на политическата сатира в издания като „Червен смях”, „Звънар”, „Жупел”, „Хоровод”, „Див дядо” и др. и на особено характерната за периода тенденция да се политизира смеха, при това не само в „ляво”, но и в „дясно”.

Третата глава е фокусирана върху другата характерна за периода тенденция – появата на вълна от лекомислени издания с чисто развлекателен и булеварден хумор. Става дума за вестници и списания като „К’во да е”, „Българан”, „Барабан”, „Не ме закачай”, „Не искам да работиш”, „Няма го майстора”, „Червената ти връзка” и др. Специално внимание е отделено на в. „Щурец” и неговият редактор Райко Алексиев в четвъртата глава.

Следващите две глави са посветени съответно на т. нар. „папагали” – особено популярни цветно-илюстровани стенвестници с политическа проблематика и на т.нар. „бичове” – еднотипни шантажни вестници от типа „револвер пресе”, издавани в цялата страна. Монографията предлага нов поглед върху някои слабо познати и неизследвани моменти от историята на българската култура.

The Bulgarian Satirical Press between the Two World Wars

The book analyses the trends in the development of the Bulgarian satirical press in the post-war years. The analysis covers over 60 newspapers and journals. The first chapter reviews the major publications and provides statistical data about the dynamics in the press media field.

The second chapter deals with publications such as Cherven Smyah, Zvanar, Zhupel, Horovod, Div Dyado, etc., as well as with the typical for the period political satire, both on the ideological left and right.

The third chapter focuses on another trend typical for the period – the emergence of a wave of cartoonish and lighthearted publications, such as Kvo da e, Balgaran, Ne Me Zakachai, Ne Iskam Da Rabotish, Nyama Go Maystora, Chervenata ti Vrazka, etc. The fourth chapter paper deals with Rayko Alexiev and his work as editor of the newspaper Shturetz.

The next two chapters deal with the so called Parrots – popular wall newspapers printed in colour and covering current politics – and the so called Scourges – gutter press-te tabloids published throughout the country.

The book provides a fresh look at some lesser known aspects of the history of Bulgarian culture.

2. Българската журналистика между двете световни войни (1919-1939). София, „Авангард Прима”, 2010, 150 стр. ISBN 978-954-323-697-8

Монографията изследва развитието на българския периодичен печат между двете световни войни. Целта е да се предложи медийна проекция на историческите процеси, за да се види как журналистиката отразява, но в същото време и създава социално-политическия контекст на междувоенното време. Акцент е поставен върху политическата преса и по-специално върху силно повлияното от медиите радикализиране на българското общество, свързано с изоставянето на либерално-демократичния модел, през който страната се развива през следосвобожденския период и последвалото търсене на панацея за следвоенната криза в крайни леви и десни деструктивни

идеологии. Проследено е развитието на изданията, които в най-голяма степен формират общественото мнение – вестниците „Слово”, „Работнически вестник”, „Зора”, „Утро”, „Дневник”, „Заря”, „Мир”, „Пладне” и сп. „Звено”. Тъй като идеологическият фронт ясно е очертан и в културната периодика, специално внимание е отделено на издания като сп. „Златорог”, сп. „Везни, сп. „Хиперион”, в. „РЛФ”, сп. „Кормило” и някои други, както и на хумористични издания като сп. „Червен смях”, сп. „Жупел” и в. „Щурец”. Монографията хвърля светлина и върху особената роля на първите журналистически организации, както и на правния режим, в който живее българската преса през този период като условие да се разбере динамиката и характера на нейното развитие.

Journalism in Bulgaria between the Two World Wars (1919-1939)

The book analyses the development of the Bulgarian print periodicals in the inter-war period. The author examines the parallels between media and the historical process, highlighting the way in which journalism both reflects and shapes social and political developments in the period. The focus is on press publications which covered current politics and their role in the radicalization of Bulgarian society resulting from the abandonment of the model of liberal democracy. This process led to a search for a magic solution to the post-war crisis offered by various destructive left-wing and right-wing ideologies. The book concentrates on newspapers with the biggest impact on public opinion – Slovo, Rabotnicheski vestnik, Zora, Utro, Dnevnik, Zarya, Mir, Pladne and the journal Zveno. As ideology is also clearly present in periodicals which covered culture, the book studies journals such as Zlatorog, Vezni, Hiperion and Cormilo, the newspaper RLF, as well as satirical periodicals such as Cherven Smyah, Zhupel and Shturetz.

The author also examines the role of the first professional organizations of journalists and the regulatory environment of the press as factors influencing the overall development during the period.

3. Интелигентският смях на Райко Алексиев и в. «Щурец». – Годишник на СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“. ФАКУЛТЕТ ПО ЖУРНАЛИСТИКА И МАСОВА КОМУНИКАЦИЯ. Том 26, 2019 (под печат). ISSN 1311-4883

Студията проследява дейността на Райко Алексиев като създател, редактор, основен автор и художник на в. „Щурец“ – най-популярното българско сатирично-хумористично издание между двете световни войни. Вестникът достига забележителния тираж от 50 000 екз., за какъвто другите хумористични издания дотогава са могли само да мечтаят. Анализът е акцентиран върху идейното, тематично и жанрово развитие на вестника особено в ключови за българската история периоди, каквито са първата половина на 1934 г. и пролетта на 1941 г.

The Laughter of the Intellectual: Rayko Alexiev and the Shturetz (Cricket) Newspaper (1932-1944)

The paper deals with Rayko Alexiev and his work as editor of the newspaper Shturetz (Cricket) (1932-1944), which was the most popular Bulgarian satirical periodical published between the two world wars. It had reached a pressrun of 50,000, which was an unprecedented circulation at the time. The analysis covers the development of its ideas, the topics covered and the genres used, especially at key moments in the history of the country, such as the first half of 1934 and the spring of 1941.

4. Вестник „Изток“ като летописна хроника на град Сливен в десетилетието между 1934 и 1944 година

Статията е посветена на регионалния вестник “Изток”, издаван в град Сливен между 1934 и 1944 г. Проследени са основните теми и цялостната информационна политика на изданието, както и ролята на отделни автори и редактори. Акцент в изследването е особената стойност на този местен вестник като ценен извор за историята на града и историята на България през споменатия период.

Ключови думи: история, регионална преса, Сливен, модернизация, въздушна отбрана, градска хроника, статистика.

Newspaper East as Chronicle of Sliven in the Decade between 1934 and 1944

Summary

The article is dedicated to the regional newspaper Iztok (East), published in Sliven between 1934 and 1944. It tracks the main topics covered by the publication, its overall information policy and the role of individual writers and editors. The emphasis in the study is the special worth of this local newspaper as a valuable source about the history of the city and the history of Bulgaria during that period.

Keywords: history, regional press, Sliven, modernization, air defense, urban chronicle statistics.

5. Сава Доброплодни и списание “Нова българска пчела” 1887-1888 г.

Списание “Нова българска пчела” е сред най-изразителните примери за анахронизмите в историята на българския периодичен печат и българската култура през XIX век. Издадено в две непълни годишнини цяло десетилетие след Освобождението, то включва предимно материали от архива на Сава Доброплодни, събирани и подготвени за печат трийсетина години по-рано и вероятно предназначени за браилския вестник “Българска пчела”. Тематичното разнообразие на включените в това издание текстове, както и твърде странните разбирания на редактора за тяхната актуалност допълват и без друго интересния, разнопосочен и като цяло твърде нестандартен образ на сливения възрожденец.

Sava Dobroplodni and the “New Bulgarian Bee” Journal (1887-1888)

Sava Dobroplodni (1820-1894) is undoubtedly one of the key figures to have shaped the nature of the XIX century Bulgarian National Revival. He was an educator, translator, author of school textbooks, pioneer of theatre in Bulgaria and regular press contributor. Towards the end of his life, he was also the editor and publisher of the journal “New Bulgarian Bee.” Although the style of the journal may appear antiquated from a contemporary perspective, it provides insights into both the personality of its publisher and some peculiar features of XIX century Bulgarian society.

Keywords: Bulgaria, Bulgarian National Revival, press, modernisation

6. Политизираният смях в българската хумористична периодика между двете световни войни.

Статията проблематизира неизследван досега проблем – промените в културата на смеха в България през междувоенните години. Акцентът е поставен основно върху леви сатирично-хумористични издания като сп. “Червен смях”, „Звънар”, „Жупел” и „Дъмпинг” и наложеният от тях модел на политизирана и идеологически ангажирана сатира, възприет впоследствие и от хумористични издания на политически опоненти като БЗНС и Демократическия сговор.

Political humour in the bulgarian satirical press between the two world wars.

The article analyzes a hitherto unexplored matter – the changes in the culture of humor in Bulgaria in the period between the two world wars. The focus is on the politicaly leftist satirical periodicals such as Cherven smjah, Zvanar, Zhupel and Dumping, as their model of partizan and ideologically driven satire became dominant and was later copied by the satirical press of their adversaries such as the Bulgarian Agrarian People’s Union and the Democratic Alliance.

7. Българската журналистика – възходи и падения (1844-1944) – Медии и обществени комуникации, бр. 4/ Януари 2010 www.media-journal

Статията представлява опит за оценка на специфичната роля на българската преса за развитието на българското общество от времето на нейното зараждане в епохата на възраждането до 1944 г. Проследени са периодите, в които тя е била основен фактор за националния напредък, както и моментите на идейни лутания и политическо малодушие.

The Rise and Fall of Bulgarian Journalism in the Period 1844-1944, In: "Media and Public Communications," 4/January 2010

The article evaluates the role of the press media in the development of Bulgarian society from the mid-19th to mid-20th century. The author focuses on periods when the press had been a key factor of progress in the country, as well as periods of ideological uncertainty and political pusillanimity.

8. Особености в периодизацията на историята на българската журналистика (1844-1944). – Медии и обществени комуникации, бр. 5/ Март 2010 www.media-journal

Повечето обзорни трудове върху историята на българската журналистика предлагат варианти за периодизация, като авторите най-често се придържат към наложената от политическата история периодизация или допускат разчленяване на изследвания материал според структурата на собствените им изследвания. По-цялостна картина би се получила, ако се предложи поглед върху процесите в историята на българската журналистика, основан на „дългосрочния период“ [9], следвайки добре известната препоръка на Фернан Бродел. Статията предлага вариант на периодизация, основан на дългосрочни периоди и подчинен на собствената логика на развитието на пресата в общия контекст на модернизационните процеси в България.

Towards a Periodisation of the History of Journalism in Bulgaria, 1844-1944, In: "Media and Public Communications," 5/March 2010

Most general histories of journalism in Bulgaria contain periodization models based on periodization borrowed from the history of politics or differentiate periods overlapping with the structure of the author's analysis. A truer picture would emerge if the development of journalism were to be seen through the longue durée model suggested by Fernand Braudel. The article suggests a type of periodization based on long periods and driven by the logic of development of the press media in the context of the overall process of modernization in Bulgaria.